

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Summa Jurisprudentiae Sacrae Universae, Seu Jus
Canonicum, Secundum quinque Decretalium Gregorii
Papae IX. Titulos explicatum**

Pichler, Vitus

Bibliopolarum Augustanorum, 1723

VD18 VD18 12190187-ddd

Titulus XVII. Qui filii sint legitimi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98739)

§. 2. Si verò ex revelatione nullitatis timendum sit periculum divortii, desertionis liberorum, scandali, aut diffamationis, aliorumve gravissimorum incommodorum, vel etiam vite, res est difficilior, & mihi videtur attendendum, an pacificè & in mutuo amore hucusque cohabitaverint putatitii conjuges, ita ut spes sit, ignorantem adeptâ notitiâ, saltem æquivalente, de nullitate, disponi posse ad renovandum consensum, ita ut ut dicta pericula prudenter credantur evitanda: & tunc conficius impedimenti omnia charitatis obsequia exhibeat ignoranti, ac tempore opportuno, quando nempe ad reciprocum & syncerum erga se amorem sibi videtur eum induxisse, dicat ferè hoc modo: *si Matrimonium inter nos non fuisset, vel non sit validum* (quæ conditio est de præterito vel de præsentî, & jam purificata, adeoque propriè conditio non est) *vellesne adhuc me, accipere in uxorem, & desacto me accipis?* si respondeat, *volo, accipio &c.* ac deinde subjungat, qui interrogavit, *pariter & ego volo, te accipio &c.* redintegratum est omnino Matrimonium. Si verò interrogatus, reponat: *cogor te habere, alias vellem, ut te nunquam vidissem &c.* item si uxor nullitatis conscia habeat virum alias astutum & doctum, respectu cuius est periculum, ne fœmina per similes modos loquendi se plurimum faciat suspectam, eò quòd is noverit, per tales modos loquendi indicari impedimentum latens, tunc procedendum est juxta statim dicenda. Quare

§. 3. Si putatitii conjuges vivant in odiis, discordiis &c. vel ex alio capite prudenter sperari non possit, revelationem nullitatis fieri posse absque periculo divortii, scandali, diffamationis, aliorumve valde gravium incommodorum, probabiliter & tutò videtur omitti posse revelatio nullitatis, modò consensus novus obtineatur ab ignorante, qui censeri potest poni & satis exprimi per hoc, quòd maritali affectu petat vel reddat debitum conjugale, pars verò nullitatis conscia sublatò impedimentò expressè consentiat de novo vel verbò, vel factò, puta maritali copula, vel diuturna cohabitatione &c. Sanch. Dicastillo, Gobat in *Quinario* ro. 5. c. 37. n. 132. 134. Syrus Placent. p. 2. a. 2. fol. 228. cujus doctrina à Pontifice tolerata & à Magistro Sacri Palatii approbata est, Sporer & alii ex ea ratione, quia ob tantam difficultatem, necessitatem & periculum licebit sequi sententiam verè probabilem illorum, qui cum Innoc. Soto, Ledes. Henriq. &c. docent, necesse non esse, ut nullitas prioris Matrimonii innotescat utrique parti. Reclamat P. Reiffenstuel in *Append. n. 605.* eò quòd in Sacramentis, ubi agitur de valore, non liceat sequi sententiam probabilem relicta probabiliori & tutiore. Sed huic difficultati jam occurrimus in *Tit. I. n. 101.* Idem Auctor n. 602. alium modum, & ut ait, tutiorem suggerit, si nempe Confessarius (vel alius) in se suscipiat negotium, & conjugi nullitatis ignaro exaggeret, quàm necessariæ & utiles sint

gratiæ Sacramentales ad onera Matrimonii portanda, quæ tamen non conferuntur, si Matrimonium, uti facillè potest contingere ob occultum impedimentum, nulliter contrahatur. His præmissis suadeat conjugibus, ut inter se de novo contrahant sub conditione, uno v. g. dicente: *si ex aliqua causa Matrimonium nostrum non esset validum, volo tecum ex nunc de novo contrahere: altera autem respondente: volo pariter & ego tecum contrahere.* Quod si faciant, Matrimonii Sacramentum perficitur, & gratiæ Sacramentales conjugibus adeò salubres conferuntur.

Dubitabis, quid gerere se debeat Confessarius, qui advertit, pœnitentem suum laborare impedimento dirimente, & esse in Matrimonio invalido? §. cum Gobat à n. 49. cum distinctione: si ipse pœnitens dubius interroget de valore sui Matrimonii, vel sit in mala fide, utique debet ei aperire veritatem: si autem non interroget, nec appareat esse in mala fide, tunc cautè procedere, & expiscari debet, an inter putatitios conjuges sit amor syncerus & concordia; vel malè inter eos conveniat: si prius, admoneat de nullitate, ac de modo eam aperiendi, & impetrandi novum consensum à comparte illius ignara, eamque edoceat juxta dicta n. præced. si posterius, tunc præstat relinquere pœnitentem in bona fide, quàm detecta nullitate gravissimis incommodis, aut periculis obicere.

Dico 3. Si Matrimonium nulliter est contractum in facie Ecclesiæ seu coram Parocho & testibus, restauratio seu revalidatio illius sublatò impedimentò non est facienda coram Parocho iterum & testibus, sed rectè sit occultè & inter solos conjuges, modò impedimentum fuerit & maneat occultum. Secus, si fuit tempore contractus vel postea evasit publicum. Sed hanc assertionem satis probatam invenies in *Tit. III. n. 28.* Pro Confirmatione addo, quòd ipsa Curia Romana in Rescriptis dispensationum satis utrumque membrum clarè insinuet, dum S. Pœnitentiaria, quæ mandat dispensari in impedimento occulto, expressè ordinare solet, ut *seerè* ad vitanda scandala contrahant de novo putatitii conjuges: Dataria verò, quæ dispensationem concedit in impedimento publico, expressè præcipit, ut in facie Ecclesiæ juxta formam Concilii Tridentini contrahant.

TITULUS XVII.

Qui filii sint legitimi.

SUMMARIUM.

1. Qui & quotuplicis generis sint effectus Matrimonii.
2. Legitimitas, & Legitimitas quid sit.
3. Quinam dicantur filii. Quinam sint merè naturales: merè legitimi: naturales & legitimi simul: spurii: ex damnato coitu orti: incestuosi, nefarii &c.
4. Quis sit effectus legitimitatis.

5. 6. 7. *Quinam habeantur pro legitime natis.*
8. *Quis sit Index in causa legitimatis.*
9. 10. 11. *Quinam & quomodo legitimentur per subsequens Matrimonium: an etiam per putativum. An taliter legitimatus in primogenitura praeferatur fratribus, post ipsum quidem natis, sed antequam illius parentes Matrimonium inter se contraxerunt.*
12. *An ad id requiratur consensus legitimandi, vel fratrum legitime natorum.*
13. *An per idem Matrimonium legitimetur etiam nepos.*
14. *Quinam & quomodo legitimentur per Rescriptum.*
15. 16. *Papa per Rescriptum legitimat regulariter ad solos effectus Ecclesiasticos.*
17. 18. *Nisi dispenset in radice Matrimonii. Quid hoc sit.*
19. *Princeps Sacularis legitimat ad solos effectus Civiles, uti & Comites Palatini.*
20. *Quid exprimere debeat petens legitimacionem.*

I Sciendum 1. varios esse effectus Matrimonii valide, id est, sine impedimento & a personis habilibus rite celebrati, de quibus personis huc usque pertractatum; & quidem aliquos utrique conjugii communes, uti est 1. gratia supernaturalis, tum habitualis, quam augeat hoc Sacramentum suscipientibus peccato mortali carentibus, tum actualis, quam confert ad portanda Matrimonii onera, & prolem rite educandam. 2. Vinculum conjugale, vi cuius obligantur conjuges ad individuum vitae societatem. 3. Fides conjugalis, vi cuius tenetur unus alteri cohabitare, debitum conjugale, si petatur, reddere, mutuum amorem exhibere, & ab omni concubitu, actu, ac affectu venereo erga alias personas abstinere. 4. Mutua rerum & bonorum communio non quoad dominium, sed quoad usum. 5. Legitimitas liberorum, recta eorum educatio, & alimentatio, quamvis ad utramque ultimam principaliter obligetur maritus, & uxor solum minus principaliter, & quoad alimentationem solum in defectum, l. 1. c. ubi pupilli. l. 5. l. 8. ff. de agnos. & alend. liber. nisi nempe liberi habeant bona propria, vel media, quibus se ipsos alere possint. Alios vero effectus esse proprios soli marito, uti est, 1. Potestas maritalis, quam vir velut caput habet in uxorem in ordine ad eam gubernandam, secum retinendam, & si immorigera sit, moderatè etiam castigandam, atque ad rem familiarem & domesticam administrandam. 2. Potestas patria, quam obtinet in liberos, ad eos eorumque actiones in bonum familiae dirigendas, atque ad bona illorum (salvo tamen peculiorum, castrensis, quasi-castrensis, & adventitii irregularis jure) in utilitatem propriam applicanda &c. Alios tandem esse proprios soli uxori, uti est 1. Communicatio domicilii & fori, quod sortitur maritus. 2. Participatio nobilitatis, dignitatis, & aliorum privilegiorum viro competentium. Si vero uxor nubat inferiori, non quidem amittit praerogativas

sibi connatas, uti est nobilitas ac illudis conditio, bene tamen participatas à patre, uti est dignitas Consulis, Consiliarii &c. qua fulget ipsius pater. Plura de his effectibus videre est apud P. Schmalzgrueber *Th. 1. lib. IV. §. 3.* Nobis tantum de legitimatitate, de qua sonat Rubrica praesentis Tituli, filiorum seu prolium deinceps agere constitutum est.

Sc. 2. *Legitimitatem liberorum esse legitimam ac à jure humano approbatam naturam; siquidem ea non tam à natura, quam à Lege introducta est; sicut enim omnes à natura generantur liberi ac ingenui, seu non servi, nihilominus tamen per Bellum & Leges introducta est servitus, ita à natura quidem omnes nascuntur equaliter ac legitimi, Lex tamen quosdam reprobat ut illegitimos, ac variis favoribus privat, tanquam maculatos ob natalium defectum. Nov. 12. c. 1. & 9. &c.* Ubi verò deest Legitimitas, seu natiuitas ex iustis nuptiis, prout leges volunt, quandoque ex dispositione earundem legum huc cedit Legitimat, vi cuius liberi illegitimi, & non legitime nati, restituuntur natalibus, & saltem in ordine ad aliquos effectus, efficiuntur ac habentur pro legitimis. Hæc autem Legitimat vel fit *beneficium juris*, seu per *subsequens Matrimonium*, quod postea contrahant parentes illegitimè natorum, vel *beneficium Rescripti Principis*, qui vel per se, vel per alium illegitimis restituit ea, quæ ipsi jure Politivo denegata sunt. Tertius modus legitimandi per *Oblationem Curia* in desuetudinem abiit.

Sc. 3. *Filios* (quo nomine denotantur etiam filiae, adeoque omnes proles l. 116. l. 201. ff. de V. S. item veniunt soli immediate ex parentibus nati; alias per *liberos* etiam intelligi solent sæpius nepotes & alii ulteriores descendentes) filios, inquam, vel esse naturales tantum, vel legitimos tantum, vel naturales & legitimos simul, vel illegitimos. *Naturales tantum* de jure Canonico sunt, qui ex parentibus quidem solutis, seu Matrimonio non ligatis, inter quos tamen vel tempore conceptionis, vel natiuitatis, vel intermedio potuit validum consistere Matrimonium, seu qui aliquo dictorum temporum carebant impedimento dirimente inter se, procreati sunt. De jure autem Civili, qui nati sunt ex soluto & concubina, cum qua non intercessit impedimentum dirimens, domi instar uxoris contenta, *Legitimi tantum*, qui non naturæ sunt, sed beneficio adoptionis vel arrogationis ex dispositione legum pro liberis habentur, pr. *Inst. de adopt. & vocantur etiam Adoptivi. Naturales & legitimi simul*, qui ex iustis & legitimis nuptiis, seu ex Matrimonio vel verè vel putativè valido, sunt geniti. c. 2. h. t. pr. *Inst. de patr. potest.* vocantur quoque *legitimi nati*, & sæpe simpliciter *Legitimi*, prout contradi. distincti ab Illegitimis. *Illegitimi* autem generaliter dicuntur omnes illi, qui non sunt procreati ex nuptiis verè vel putativè iustis seu nati ex Matrimonio vel scienter vel notoriè invalido. Sunt in multiplici classe.

1. *Naturales tantum*, prout jam explicavimus.
 2. *Spurii generaliter sumpti*, quales secundum Jus Canonicum dicuntur omnes & soli illi, qui nati sunt ex parentibus, inter quos nec conceptionis, nec nativitatis, nec intermedio tempore, ob impedimentum dirimens potuit consistere Matrimonium. At secundum Jus Civile etiam illi, qui ex soluto, & soluta non concubina, seu inlata uxoris domi non detenta, sed ex alia, v. g. meretrice, cum qua tamen validum Matrimonium consistere poterat, proveniunt; appellantur etiam vulgo *quasiti*. l. 23. ff. de statu hom. 3. *Adulterini*, quorum parentes vel ambo, vel unus saltem cum alia est conjugatus, seu qui ex adulterio. 4. *Sacrilegi*, qui per sacrilegium nascuntur, seu ex parentibus (saltem uno) castitatis voto solenni ligatis, uti sunt Moniales, Religiosi, & Majoribus Ordinibus initiati. Si tamen proles nascatur ex Clerico in Sacris constituto non Religioso & ex soluta, à multis habetur tanquam ex simplici fornicatione nata propter c. 6. de bigamis. 5. *Incestuosus*, seu nati ex parentibus affinitate, vel consanguinitate collateralis conjunctis. 6. *Nefarii*, seu procreati ex parentibus in linea recta consanguineis, uti ex patre & filia, vel nepte &c. 7. *Orti ex damnato coitu*, quem scilicet leges puniunt, uti est adulterium, incestus, sacrilegium cum persona Religiosa. Sed isti omnes vix discrepant à Spuriis, prout de Jure Canonico sumuntur, & tanquam genus prædictas quatuor species complectuntur, nempe adulterinos, sacrilegos, incestuosos, nefarios filios.
 Sc. 4. Effectus & jura legitimatis esse
 1. jus succedendi parentibus in bonis omnibus. 2. Jus participandi statum, nobilitatem, dignitatem, & familiam patris. 3. Capacitatem consequendi officia honorata &c. & isti effectus sunt politici ac Juris civilis.
 4. Aptitudinem ad recipiendos Ordines Clericales, beneficia & dignitates Ecclesiasticas, quæ est effectus Juris Ecclesiastici. Quibus omnibus privati existunt illegitimi, seu non legitime nati, & postea non legitimi vel per subsequens Matrimonium, vel per Rescriptum Principis; quoad successionem tamen in bonis parentum vide limitationes ad Titulos de Successionibus ab intest. & de Feudis allatas. Ratio est, quia illegitimis, quamvis ipsi culpâ vacent, tamen in aimatione morali ac ex dispositione Juris adhæret aliqua macula paterni peccati, timereturque in iis incontinentia paterna.

Dico 1. Pro legitimis seu legitime natis, habentur non solum procreati ex justis nuptiis seu Matrimonio valido, uti omnes fatentur, licet unus vel uterque conjugum prius emisit votum castitatis simplex, vel cum alia persona prius contraxerit Sponsalia; quia hæc sunt tantum impedimenta impedientia. 2. Sed etiam nati ex Matrimonio putative valido: sive impedimentum ignoratum sit consanguinitas, sive aliud. 3. Modò non sit impedimentum clandestini-

Lib. IV. R. P. Viti Pichler.

neitatis, sed Matrimonium in facie Ecclesiæ contractum, ac nemine contradicente. 4. Et præmissa sint denuntiationes. 5. Ac bona fides, saltem unius, seu ignorantia impediti adfuerit tempore contractus Matrimonialis. 6. Vel saltem tempore, quo proles est concepta, licet neutrius bona fides adfuerit tempore, quo nata est. 7. Neque legitimitati obstat dubium, etiam practicum, quod supervenit Matrimonio jam consummato. 8. Neque dubium merè speculativum, antecedens contractum vel consummationem Matrimonii. 9. Neque lis mota super valore Matrimonii adhuc pendens. 10. Neque si proles nascatur septimo inchoato statim post initum Matrimonium, vel primum undecimo mense nondum completo post mortem mariti. 11. Neque si mater sit alias notorie adultera, modò cohabitaverit marito per illud tempus, quo concipi & nasci potuit proles. 12. Neque si proles fuerit concepta ante, modò sit nata post Matrimonium contractum ex marito. 13. Neque si proles reperiatur exposita. Ratio horum omnium est favor prolis, propter quem Jura volunt in dictis casibus eam haberi pro legitima. c. 14. h. t. l. 11. C. de Natural. lib. Adde, quòd nulli debeat alterius factum nocere. l. 155. ff. de R. J. nisi nempe lex aliter disponat. Ulterius

Probantur singula membra, & quidem prima quinque colliguntur ex c. 2. h. t. item ex c. 3. §. si quis. de clandest. despons. ubi pro illegitimis declarantur, qui nati sunt ex Matrimonio etiam ignoranter propter occultum impedimentum invalide contracto, si vel clandestinè, vel contra speciale interdictum Ecclesiæ fuit contractum, vel, si non clandestinè, saltem cum scientia impediti ex utraque parte: ergo à contrario erunt legitimi, qui nati sunt ex Matrimonio, quod quidem est tantum putativum, & ob occultum impedimentum invalide contractum, at in facie Ecclesiæ, præmissis denuntiationibus, nemine interdicente, & cum ignorantia seu bona fide unius partis; sive dein hæc ignorantia vel error fuerit facti, uti si contrahentes ignoraverint se consanguineos in quarto gradu, sive Juris, ut, si id quidem sciverint, putarint tamen, hanc consanguinitatem non obstat Matrimonio; quia agitur de favore prolis, & c. 2. g. 14. h. t. non faciunt discrimen. Membrum 6. sumitur ex c. 2. 14. circ. & l. 7. ff. de statu hom. ob favorem prolis, propter quem in dubio præsumitur etiam potius ignorantia quam scientia impediti in parentibus. 7. Exinde constat, quia dubium, etiam practicum, de valore superveniens non facit, ut Matrimonium non bona fide sit prius initum, aut copula, per quam proles est concepta, non sit bona fide & absque peccato exercita: ergo nec facit, ut proles habenda sit pro illegitima. 8. Ex eo, quia dubium speculativum non tollit bonam fidem, si adhibita diligentia & inquisitione debita non potuit deponi, & certitudo

tudo haberi de carentia impedimenti; quia dubitans taliter & ignorans æquiparatur per l. 15. ff. qui testam. fac. l. 22. §. 2. C. de fur-
tis. si autem parentes non adhibita diligen-
tiâ debitâ ad cognoscendum impedimen-
tum contraxissent & consummâssent Matri-
monium, vel cum dubio practico prius non
deposito, proles foret illegitima; quia in
priori casu foret ignorantia affectata, in po-
steriori peccatum, adeoque mala fides: sed
tam ignorantia affectata, quàm mala fides
facit prolem illegitimam. c. 3. cit. 9. Ex
c. 2. cit. ubi liberi pronuntiantur legitimi,
qui post litem quidem motam, at concepti
fuerant ante latam sententiam. Ratio, quia pen-
dente lite conjuges sunt adhuc in possessione,
ac bona fide. 10. Ex l. Septimo 12. ff. de sta-
tu hom. l. 3. §. fin. ff. de suis & legir. ac Novell.
39. c. 2. Consonat c. 14. cit. quia in dubiis
semper benigniora præferenda sunt. l. 56. ff. de R. J.
præsertim in causa favorabili, uti est pro-
lium; cum talibus temporibus nasci quan-
doque proles ex legitimo concubitu possit
juxta Medicos; modò aliud non constet
de opposito, v. g. ex impotentia vel absen-
tia mariti. 11. Ex l. 6. ff. de his, qui sui vel
alien. jur. quia præsumptio, quæ stat pro le-
gitimitate prolis, est favorabilior & benignior
atque ideo præferenda. per c. 2. de R. J. nec
obstat, etsi mater asserat, hanc vel illam pro-
lem ex adulterio à se esse conceptam, uti
notat communis DD. quia confessio ma-
tris sibi quidem, non verò alteri nocere po-
test. 12. Ex claro textu l. 17. cit. Id quod
procedit, licet proles mox altero post nu-
ptias die nasceretur; quia in favorem prolis
semper attenditur illud tempus, quod ipsi
utilius est, per l. 7. cit. 13. Patebit magis ex
Tit. de Languidis & Expofitis in lib. V.

7 Oppones 1. Liberi, ex Matrimonio tan-
tùm putatio nati, revera ex fornicatione sunt
nati: ergo non possunt haberi pro legitime
natis. 2. In c. 3. cit. solum fit mentio de
gradu prohibito: ergo pro illegitimis habendi
sunt illi tantùm, quorum parentes clandestine
aut contra interdictum Ecclesiæ contra-
xerunt Matrimonium ratione consanguini-
tatis vel affinitatis invalidum, non verò ra-
tione alterius impedimenti: ergo si cum
alio impedimento contraxerunt, licet sine
prævis denuntiationibus &c. tamen proles
erunt legitime. 3. Error Juris æquiparatur
scientiæ & malæ fidei, per c. 82. de R. J. in
6. Et hinc non excusat, saltem eum, qui cer-
tat de lucro captando. l. 7. §. 9. ff. de J. & F. J.
3. ad 1. N. Conf. esse vel dici legitime na-
tum non est effectus Juris naturalis, sed le-
gis humanæ, quæ quorundam nativitatem
approbat, eisque certa tribuit jura, quæ aliis
negat. Ad 2. Gradus prohibitus per modum
exempli & declarationis ibi ponitur, non ad
restringendam dispensationem ad impedi-
mentum consanguinitatis vel affinitatis tan-
tùm; quia textus initio & in fine generaliter
prohibet Matrimonium clandestinè contra-
hi ex ea ratione, ne impedimenta (qualia-

cunque fuerint) maneant abscondita. Ita
sentit communior cum Sanch. Covarruv.
Barb. in c. 3. cit. n. 13. contra Goffredum,
Pontium, Zarabell. Ad 3. Error & igno-
rantia Juris æquiparatur scientiæ & non ex-
cusat, respectu illius, qui operatur cum tali
errore aut ignorantia, & in quo non tolera-
tur talis error vel ignorantia; non verò re-
spectu tertii: quamvis igitur noceat paren-
tibus, ut propterea, saltem in foro externo,
sint culpabiles, non tamen nocet prohiben-
tibus non alia ignorantia, nisi affectata, pe-
rentum nocet juxta clarum textum c. 3. cit.
ibi: cum non expertes scientia, vel saltem assen-
tores ignorantia videantur. Deinde proles non
tam de lucro, quàm de damno, quod ex il-
legitimis natalibus ei immineret, averte-
re certat.

Quæres, quis sit Judex competens, Ecclesi-
asticus an Sæcularis, in causa legitimitatis
natalium? 2. Ecclesiasticus privativè, c. 7.
7. h. t. sive dein principaliter sive inciden-
ter questio super natalibus deducatur in Ju-
dicium; quia est accessorie annexa Matri-
monio, quod est unum ex Sacramentis, &
causa spiritualis; dependet enim ejus decisio
ex Matrimonii valore verò vel putativo,
ac legitimo illius contractu.

Dico 2. Proles naturalis, seu concepta à
nata ex parentibus solutis, sive nec Matri-
monio alio, nec voto solenni (nec alio im-
pedimento dirimente ligatis) legitimitatem
per subsequens Matrimonium verum, etiam
mediatum, & ratum tantùm, quod postea
ejus parentes contrahunt, & quidem plenissi-
mè quoad effectus civiles & Ecclesiasticos,
excepta Dignitate Cardinalia. Textus &
DD. in c. 6. eod. & l. 10. 11. C. de Natural. lib.
concordante praxi, vi cujus taliter natis dari
consueverunt litteræ natalitæ, Gelubus
Briegg/ quod ex legitimo thoro nati sunt
possuntque vocari legitime nati. Dico 1. Na-
turalis tam secundum sensum civilem, quan-
do proles ex concubina (imò etiam ex me-
retrice) est suscepta, quam Canonicum
quando ex fornicatione simplici; quia pra-
xis politica sequitur in hoc Jus Canonicum.
Spuria in sensu Canonico accepta non legiti-
matur per subsequens Matrimonium, ut
habet communis ex c. 6. cit. 2. Per subse-
quens Matrimonium, h. e. quod contrahitur
nata jam prole; nam si solum concepta foret
ante, at post illud, (licet putativum duntaxat)
nata non legitimaretur, sed esset legiti-
mè nata, adeoque per se jam legitima; quia
Matrimonium retrahitur, & statim ab
initio extitisse reputatur. 3. Verum: nam
per putativum & invalidum, licet bona fi-
de contractum, legitimari non videtur Ab-
bati, Covarruviz, Fachinzo, Molin, Zar-
bio, Engel, Reiffenstuel, & aliis, partim quia,
quod de Jure nullum est, nullum producit
effectum, l. 4. §. 6. ff. de re jud. partim quia
c. 6. cit. vis legitimandi prolem naturalem
tribuitur Matrimonio, non bonæ fidei con-
trahentium: per Matrimonium verò ablo-
lute

Jure prolutum intelligitur verum Matrimonium, arg. l. 69. ff. de Legat. 3. Dissentiunt quoad hoc membrum Suar. Sanch. Pont. Molin. Sæcularis, Canif. Gonzal. Palao, Pirh. Schmier &c. 4. Etiam mediatur, si nempe aliud Matrimonium intermediat, ut, si Titius, qui ex Bertha soluta sustulit aliquos liberos, postea Matrimonium contrahat cum Mævia, & hac mortua primum cum Bertha. Ratio, quia Matrimonium secundum ac mediatum est verum Matrimonium, & in Jure Canonico non odiosum; ergo, præfertim cum agatur de favore prolis, æquè habebit vim legitimandi, atque primum, s. Et Ratum tantum, propter eandem rationem, & Ecclesiæ praxim, quæ moribundis, qui nunquam consummabunt Matrimonium, dat licentiam ducendi suas concubinas ad legitimandos liberos. 6. Quod postea qui parentes contrahunt, scilicet inter se, non enim sufficit, si Titius, qui ex Bertha sustulit liberos, Matrimonium contrahat cum tertia, v. g. Mævia, & nunquam cum Bertha. 7. Et quidem plenissime &c. adeoque talis proles fit capax non modo SS. Ordinum, beneficiorum, officiorum, & dignitatum Ecclesiasticarum, verum etiam juris succedendi in bonis omnibus parentum, in feudo, emphyteusi, fideicommissis, Majoratu, primogenitura, item nobilitatis & insignium paternorum &c. quia Matrimonium fictione Juris retrahitur ad tempus conceptionis, & sic æquiparatur per omnia talis proles legitime natis, ita ut in primogenitura præferatur postea in Matrimonio conceptis & natis. Sensus & praxis communis.

Utrum verò per subsequens Matrimonium mediatum legitimatus filius præferatur in primogenitura fratribus, qui quidem post ipsum nati sunt, sed antequam illius parentes inter se contraxerunt Matrimonium, ut si Titius, qui ex Bertha genuit Cajum, post verò cum Mævia contraxit Matrimonium, & ex ea genuit filios, hac autem mortua primum duxit Bertham, ingens est controversia. Affirmant valde probabiliter Felin. Covar. Pont. P. Wiestner, P. Schmalzgrueber h. r. n. 90. quia Matrimonium subsequens in favorem tam ipsius Matrimonii quam prolis retrahitur fictione Juris ad tempus, quo Cajus conceptus aut natus est. Negant non improbabilius Molin. Gail. Gonzal. in c. 1. h. t. n. 9. & alii, quia legitime natis, antequam Cajus per subsequens Matrimonium legitimaretur, jam fuit jus quæsitum ad primogenituram; & eorum nativitas quæ legitima, quæ requiritur ad prælationem in primogenitura, citius dabatur. Sed priores Auctores negabunt, jus absolute quæsitum esse prius legitime natis, sed solum sub conditione, nisi prius natus postea per subsequens Matrimonium legitimetur, per quod fieri dicent, ut talis legitimatus fictione Juris prius consecutus esse censetur nativitatem non tan-

Lib. IV. R. P. Viti Pichler.

tum, sed etiam legitimatam. Dixi 8. Excepta dignitate Cardinalitia, quam excepit Sixtus V. in quadam Constit. ann. 1590. Excipi etiam debent dignitates & officia Sæcularia in illis locis, in quibus vel per statutum vel per consuetudinem ab iisdem excluduntur legitimi, etiam per subsequens Matrimonium.

Oppones 1. In c. 6. cit. de liberis per subsequens Matrimonium legitimatis dicitur, legitimi habeantur: ergo reverà non evadunt legitimi. 2. In Nov. 74. pr. §. sed & aliud. negatur, quod natus ex meretrice per Matrimonium subsequens legitimetur: ergo non omnes naturales in sensu Canonico, & spurii in sensu Civili, per illud legitimantur. 3. In §. fin. Inst. de Nuptiis, & Nov. 89. c. 8. pro legitimo Matrimonio in ordine ad legitimandos liberos non habetur, quod contrahitur cum concubina sine Instrumentis nuptialibus seu dotalibus: ergo naturales in sensu civili non legitimantur per Matrimonium præcisè secundum leges Canonicas contractum. 4. Proles censetur legitima, quæ nascitur ex Matrimonio putativo, c. 2. & 14. h. r. ergo etiam censetur legitima per Matrimonium putativum, & per hoc non minus legitimatio, quam legitimitas acquiritur. Confirmatur: ideo proles censetur legitima ex Matrimonio putativo orta, quia Jus specialiter vult favere proli: sed hæc ratio etiam pugnat in legitimatione, quam Jus tribuit Matrimonio subsequenti: ergo. 8. ad 1. Si est sermo de liberis pro eo tempore, quo nondum est secutum Matrimonium, omnino non sunt legitimi, nec pro legitimis habendi: si verò pro eo tempore, quo illud jam est secutum, non quidem in omni rigore possunt dici legitimi, bene tamen fictione Juris, ita ut omnia verè legitimorum jura omnino participant. Nec te moveat verbum habeantur, quia prolutum est à conditore Juris, qui potuit defectum natalium verè omnimodèque tollere; quod verbum hic idem sonat, ac verbum sint legitimi. Ad 2. Jus civile in hac materia spiritali non est attendendum. Deinde ibi sermo est de casu, quo mortua est concubina (non meretrix) antequam Matrimonium legitimum, quod meditabatur vir, cum illa fuerit contractum, adeoque Matrimonio non secuto. Deinde si de tali prole meretricia sermo foret, intelligendum id esset de dubia, an ex illo nata sit, qui postea meretricem duxit, an ex alio viro soluto vel conjugato: talis fortè non legitimatur per subsequens Matrimonium. Ad 3. Sanctio Juris civilis in hac materia, uti notavimus, nihil habet roboris. Deinde nec Jus civile ad valorem Matrimonii (adeoque nec ad legitimatorem prolis) requirit Instrumenta dotalia, Nov. 74. cit. c. 4. sed tantum ut constare possit facilius de eo contracto, & legitimatorem prolium, ita ut iis non erectis præsumeretur simulatio, & continuatio concubinatus. Arque hoc solum volunt Nov. 89. & §. fin. cit. Unde consuetudo in foro

X 2

etiam

etiam civili nulla requirit instrumenta dotalia ad legitimationem, uti nec ad valorem Matrimonii. Ad 4. *N. Conf.* quia illud prius est expressum in Jure, non hoc posterius, adeoque quoad istud procedi debet secundum alia Jura; secundum quæ, quod nullum est, nullum parit effectum, & verba sunt accipienda in propria significatione, ut adeo per Matrimonium non veniat putativum, sed verum. Ad Confirmat. *N. Causalem*, quod ideo tantum, sed partim quia agitur de favore prolis, &, quod principalis est causa, quia simul Jus ita disposuit de legitimitate: non verò sic disposuisse reperitur de legitimatione.

II Quæres 1. An sufficiat ad prolem legitimandam per subsequens Matrimonium, si parentes, qui illud postea contrahunt, aliquo quidem tempore, vel conceptæ vel natæ prolis, fuerint habiles ad Matrimonium, alterutro autem inhabiles propter intercedens impedimentum? 2. An ad hanc legitimationem necessarius sit consensus ipsius legitimandi, vel liberorum ex iisdem parentibus constante Matrimonio natorum? 3. An, sicut filius per subsequens Matrimonium patris, ita & nepos per subsequens Matrimonium avi legitimetur? & ad 1. Sufficit probabilius, ut docet Sanch. Pont. Barb. Palao &c. contra sat multos & graves DD. Desumitur ex *Nov. 89. c. 8. cit.* ubi in fine sic dicit Imperator: *tempus illud valere magis præcipimus, quod utilius sit nascendi.* item ex *l. 11. C. de natural. lib.* quæ generaliter sic pronuntiat: *in quæstionibus, in quibus de statu liberorum est dubitatio, non conceptionis (si istud minus faveat proli) sed partus tempus inspicatur: & hoc favore liberorum.* Ergo secundum Jura illud tempus attenditur, quod liberis est favorabilius; ergo pro naturalibus, & legitimari aptis per subsequens Matrimonium (non pro spuris) habendi sunt, si tempore conceptionis potuit inter parentes consistere Matrimonium, licet forte propter superveniens impedimentum affinitatis &c. non amplius potuerit tempore natiuitatis: ac vice versa, si tempore conceptionis parentes non fuerint habiles ad Matrimonium inter se, quia v. g. consanguinei, vel unus erat conjugatus, fuerunt autem postea tempore natiuitatis, quia v. g. impedimentum consanguinitatis per dispensationem, impedimentum ligaminis per mortem conjugis &c. interea est sublatum, Ratio, quia hoc est liberis favorabilius & utilius. Oppones. In *c. 6. cit.* habetur, quod, si vir vivente uxore sua aliam cognoverit, & ex ea prolem susceperit, licet post mortem uxoris eandem duxerit, nihilominus spurius erit filius: ergo, si proles est concepta tempore, quo Matrimonium non potuit consistere inter parentes, licet potuerit tempore natiuitatis, spuria est, & non legitimatur per Matrimonium. & *N. Conf.* quia textus est intelligendus de tali prole, quæ non tantum concepta est per adulterium, sed etiam nata tempore, quo vive-

bat adhuc prior uxor; id enim indicat verbum *susceperit*, quod dicit natiuitatem pro-

Ad 2. quæsitum & negative: quia legitimatio hæc absolute tribuitur Matrimonio, & est favor publicus, cui privatorum contradictio aut renuntiatio non præjudicat, *c. 12. de for. comp. l. 38. ff. de Pat. Si tamen legitimandus ipse jam esset tanta ætatis, ut consentire vel dissentire posset, ac reverà dissentiret, legitimari quidem crederem propter *c. 6. cit.* non tamen subijci patriæ potestati, cui aliis liberi legitimi subsunt, quia Jus civile filios naturales invitos non permittit redigi in patriam potestatem *l. 1. ff. de his, qui sui vel alien. Nov. cit. c. 11.* quod a Jure Canonico non videtur esse correctum per hoc, quod statuatur eos legitimari cum legitimatio etiam absque patriæ potestate possit subsistere, P. Schmier de *Sponsal. p. 2. c. 3. n. 92.* Oppones 1. Invito non debet obtrudi beneficium, *l. 69. ff. de R. J. sed legitimatio est beneficium: ergo invito legitimando non debet obtrudi, nec Jura tribui volunt. 2.* Per legitimationem filii naturalis creatur præjudicium cæteris liberis legitimatis in successione hæreditaria: ergo horum requiritur consensus; cum nemo invito jure suo privari vel minui debeat, *ad 1.* Regula procedit de casu, quo beneficii acceptatio pendet ab eo, cui confertur, aliàs non: sic si quis pro invito debitore solvit, iste liberatur à debito, *l. 23. ff. de solut. Ad 2. N. Ant.* vel *diff.* creatur præjudicium, h. e. cæteris minuitur inde hæreditas iusta, *C. Ant.* injuste. *N. Ant. & Conf.* cæteris liberis cum exclusione naturalis filii de Jure non debetur hæreditas parentum absolute, sed solum conditionate, nisi nempe naturalis per Matrimonium legitimeretur.*

Ad 3. quæsitum & affirmative. Casus, in quo id contingere posset, foret iste: Sempronius ex Bertha suscipit filium naturalem, nempe Cajum; antequam Sempronius ducat Bertham, ex Maria filio Matrimonio juncta suscipit filium nempe Sejum, ac moritur: post mortem Caji primum Sempronius ducit Bertham, in hoc casu Sejum tanquam nepotem Sempronii avi per hujus Matrimonium cum Bertha avia legitimari ajo; quia Matrimonium hoc fictione Juris retrahitur ad tempus, quo Cajus pater Seji fuit conceptus; cum autem Cajus pater, utpote jam mortuus, legitimari quoad se effective non possit, legitimatur filius ipsius, Sempronii nepos: si enim Sempronius vivente Cajo duxisset Bertham, Cajus, & simul hujus filius Sejus, fuissent legitimati: cur ergo Cajo mortuo privetur Sejus beneficio legitimationis? Oppones 1. Legitimatio filii est fundamentum legitimæ nepotis: ergo, si filius, utpote jam mortuus, non fuit legitimatus, neque nepos poterit legitimari per Matrimonium avi. 2. Nihil prodest nepoti legitimatio hæc per Matrimonium avi, cum ipse, uti ponitur, sit natus ex legitimo thoro: ergo non de-

bet adstrui. *2.* ad 1. *N. Ant.* nam non legitimatio filii, sed Matrimonium inter avum & aviam, est fundamentum legitimisationis respectu nepotis. Ad 2. iterum *N. Ant.* prodest enim ad hoc, ut nepos possit succedere avo, quod non potuisset, si non præcessisset legitimatio hæc, æquè parum, ac pater suus, si supervixisset, succedere secundo Matrimonio, inter avum & aviam contrafacto, potuisset; cum nepos totum suum jus fuitatis respectu avi habeat à patre.

14 Dico 3. Alter modus legitimandi illegitimos est & fit per Rescriptum Principis, nihilque est aliud, quam actus graciosus, quo vel ipse Princeps, vel alius ex potestate ad id sibi facta à Principe, aliquem suæ jurisdictionis, qui illegitimè natus est, restituit natalibus quoad certos effectus. *Text. & DD. in c. 13. h. t. & Nov. 89. c. 9.* Differunt hi duo modi, per subsequens Matrimonium & per Rescriptum Principis, in multis. 1. Prior est remedium ordinarium, posterior extraordinarium, h. e. solum tunc habet locum, quando legitimatio per subsequens Matrimonium fieri nequit. *Nov. 74. c. 1. & Nov. 89. c. 9. cit.* quamvis Princeps absolute, si uti vellet (quod tamen non præsumitur, nisi id exprimat) plenitudine potestatis, legitimare non prohibeatur, licet mater in uxorem duci posset. 2. Prior ad solos liberos naturales, posterior non tantum ad hos, sed etiam ad spurios & ex damnato coitu ortos se extendit, ut habet usus nostræ Germaniæ. 3. Prior non requirit ullam supplicationem, posterior non conceditur de Jure, nisi pater illegitimi libello supplicis petat, vel patre jam mortuo ipse illegitimus, probans ex testamento patris, eum legitimisationem desiderasse. *Nov. 74. c. 2. Nov. 89. cit. c. 9. & 10.* Sed hodie vi consuetudinis sufficit simplex instantia solius illegitimi. 4. Prior valet, licet exstent liberi legitimi, iisque contradicentibus, posterior autem non valet exstantibus liberis legitimis, ne his præjudicium creetur in successione potissimum. *Nov. 74. cit. c. 1. 2.* nisi Princeps uti velit plenitudine potestatis, quod exprimere debet, nec facere censetur in dubio: neque valet, si contradicant fratres legitimi. *Nov. 89. cit. c. 11.* Sufficit tamen eorum consensus tacitus, qui ex silentio colligitur. 5. Prior non exigit ullam subjectionem, posterior requirit, ut legitimandus sit subiectus & sub jurisdictione illius, qui legitimat. *c. 13. cit.* quia talis legitimatio est actus jurisdictionis voluntaria. 6. Prior fit etiam dissentiente legitimando, non verò posterior. Denique 7. Prior est longè plenior & universalior quoad effectum, cum in utroque foro, tam Canonico quam Politico, legitimato tribuat omnia jura (excepto capacitate ad Cardinalatum) quæ competunt legitimè natis (quibus per omnia æquiparatur) atque vim suam habet, licet primum postea superveniant liberi legitimi: contra posterior solum tollit illas inhabilitates, quas Princeps,

vel ejus delegatus, intendit tollere, & tantum pro foro Canonico, si Papa, ac pro foro tantum civili, si Princeps secularis sit legitimans, ac insuper hujus legitimatio revocatur quoad successionem paternam, si patri prius legitimos liberos non habenti ex postfacto tales nascentur.

15 Dico 4. Papa, & quidem solus, legitimare potest ad effectus Canonicos, uti estabilitas ad ordines Ecclesiasticos, & capacitas ad honores, dignitates, officia & beneficia Ecclesiastica: non tamen ad effectus civiles extra suum territorium temporale, saltem regulariter & directè. Communis & certa satis ex *c. 13. h. t.* quia inhabilitas ad Ordines & alia prædicta à Jure Canonico est introducta, quod solus Papa relaxare potest; quia verò in causa merè temporali peccatum non concernente, qualis estabilitas ad successiones hereditarias, officia politica, & similia à Jure Civili introducta circa illegitimos per se & directè nullam habet Papa jurisdictionem, neque potestatem in Jus civile, ideo quoad hos effectus nihil quoque potest circa illegitimos extra suam ditionem temporalem, saltem, uti dixi, regulariter, & directè; nam in casu extraordinario, & causa valde ardua & necessitate alicujus Regni vel Provinciæ, periculum Religionis concernente, Papa vi generalis potestatis, ad gubernandam Ecclesiam à Christo acceptæ, etiam ad successionem temporalem &c. legitimare valet. *c. 13. cit. ibi: quod non solum in Ecclesia patrimonio (territorio temporali) super quo plenam in temporalibus gerimus potestatem, verum etiam in aliis regionibus, certis causis inspectis, temporalem jurisdictionem casualiter exercemus.* Quid autem possit indirectè, dispensando in radice Matrimonii, statim dicemus. Prius notandum, quod dixerim, & quidem solus, quod intellige, nisi aliis dederit facultatem, uti dare solet Legatis Apostolicis, & quandoque etiam Protonotariis: sed hi nihil valent ultra tenorem concessionis, qui proinde inspiciendus est.

16 Oppones 1. Si Papa aliquem legitimat per Rescriptum, talis non censetur habilis ad Episcopatum, per *c. 7. pr. de Elect.* neque ad Canonicatum Germaniæ, uti notant DD. ergo neque Papa quoad omnes effectus Juris Canonici legitimare potest. 2. Episcopus (& Sede vacante Capitulum) potest illegitimos admittere ad Ordines Minores, & Beneficia simplicia *c. 1. de filiis presbyt. in 6.* ergo non solus Papa, sed & alii obtinent de Jure communi potestatem legitimandi. *2.* ad 1. non quidem censetur esse habilis taliter legitimatus ad Episcopatum, sed quia ipse Pontifex id noluit; potest tamen in hoc Jure dispensare, ac, si velit, ad Episcopatum etiam reddere habilem. Ad Canonicatus Germaniæ non sunt habiles taliter legitimati, quia obstant Statuta specialia, quæ omnino observari debent, nisi & his, uti absolute possit, Papa derogare vellet. Ad 2. Illa admisso non est propriè dicta legitimatio, sed

sed potius dispensatio in hoc puncto Episcopis concessa; cum reliquos legitimisationis effectus non habeat.

- 17 Quæres, an Papa, dispensando in radice Matrimonii, possit suæ jurisdictioni temporali non subiectos legitimare indirecte ad successiones hereditarias, & alios effectus Juris civilis? Antequam respondeam, observo, tunc censi dispensationem fieri in radice Matrimonii, quando summus Pontifex post Matrimonium duorum invalide contractum propter impedimentum dirimens Juris Ecclesiastici, ex quo nati sunt liberi illegitimi, non tantum tollit impedimentum pro nunc, sed etiam pro tunc, seu pro tempore, quo Matrimonium est contractum, seu quando ipsum contractum Matrimoniale, & non liberos tantum, quasi legitimat & autorizat tollendo retro impedimentum, ac si nullum adfuisset tempore contractus. Jam & affirmativè cum Sanch. qui l. 8. d. 7. latissimè id tradit cum communi aliorum contra Navarr. Molin. & Perez, Probatur 1. omnis illegitimitas liberorum descendit ex illegitimitate Matrimonii; ergo, si Papa potest legitimare ipsum Matrimonium tollendo impedimenta illius retro, ita ut fictione Juris censeatur valide ab initio contractum, hoc ipso liberos facit legitime natos, & omnem illegitimitatem pro utroque foro canonico & civili, tollit: sed Papa potest ita tollere impedimenta à Jure Ecclesiastico introducta, & quidem etiam retro, atque ad effectus præteritos, per Clem. un. de Immunit. Eccles. Prob. 2. Legitimatio liberorum per dispensationem in radice Matrimonii consistit in revocatione Legis Ecclesiasticæ quoad vim irritandi Matrimonium, ex quo proles redduntur illegitimæ: sed potest Papa revocare legem suam pro casu particulari (sicut omnino & universaliter abrogare eandem potest) quoad vim irritandi Matrimonium, ita ut hæc revocatio retrahatur ad tempus, quo contractum est Matrimonium, sicut Papa retrahit generaliter Matrimonium subsequens, per quod legitimantur proles naturales prius susceptæ. c. 6. h. t. ergo. Id verum est, quod Papa non censeatur id facere, nisi exprimat formaliter, vel saltem æquivalentibus verbis, præsertim si talis dispensatio cederet in præjudicium liberorum legitime natorum. Censetur autem dispensare in radice, quando sic dicit: ex tunc per prius Matrimonium proles suscepta, vel suscipienda, habeatur pro legitima; vel, ut aliqui volunt, quando sciens, prolem ex Matrimonio invalide susceptam esse, dispensat, ut parentes in eo permanere possint, vel eis mandat de novo contrahere. Vid. Sanch. à n. 14.

- 18 Oppones 1. Papa non potest reddere prolem legitimam quoad effectus temporales, quæ nata est ex fornicatione, & quando nullum præcessit Matrimonium invalide contractum, licet cum parentibus dispenset in impedimento: ergo neque in casu, quo

præcessit Matrimonium invalidum; quia Matrimonium invalidum idem est ac nullum. 2. Papa non potest facere, ut Matrimonium invalide contractum sit legitimum, & non nullum: ergo nec, ut proles censeatur legitime nata. 3. Gregorius XIII. dicitur denegasse talem dispensationem in radice Matrimonii, addens, id se non posse, ut refert Navar. Conf. 2. h. r. ergo. & ad 1. N. Conf. & parit. quia ubi nullum, nec apparet, Matrimonium præcessit, Papa suam jurisdictionem non exerceret in re sibi subiecta, qualis est Matrimonium, sed circa effectum à solo Jure Civili dependentem; proinde, si id faceret, directè ac principaliter tolleretur illegitimitas quoad effectus Juris civilis: si verò præcessit Matrimonium, exercet suam jurisdictionem circa Matrimonium, rem spiritualem, & circa legem suam, quam revocat quoad vim irritandi tale Matrimonium pro tempore, quo est contractum. Ad 2. Papa non facit, ut Matrimonium non sit re ipsa invalide contractum, cum utique factum infectum fieri nequeat, sed revocat legem, qua introductum est impedimentum, ut vim suam exserere non possit invalidandi Matrimonium quoad damna Jure positivo statuta, quam vim solum retinet sub conditione non secuturæ dispensationis in radice; vel facit, ut dispensatio retrahatur fictione Juris ad initium Matrimonii, prolemque restituit in statu, in quo fuisset, si lex Ecclesiastica impedimentum non statuisset. Ad 3. à plurimo revocatur in dubium hoc assertum Gregorii XIII. si tamen verum sit (nam Navar. in mea editione id non habet) non de defectu potestatis, sed de defectu iustæ & sufficientis causæ intelligendum est.

Dico 1. Princeps secularis supremus, h. t. Superiorem non recognoscens (uti est Imperator in Imperio, Reges in suis Regnis) & quidem de Jure communi solus, legitimare potest ad effectus civiles tantum & politicos, uti est successio hereditaria, officia & dignitates seculares &c. Sumitur ex Nov. 89. c. 9. l. 3. ff. de Nat. restit. & c. 13. h. t. Ratio, quia solus Princeps secularis supremus potestate in Jus commune præditus est, non autem inferiores, sicut nec isti, nec ille in Jus Ecclesiasticum, per vulgaria. Dixi notanter, de Jure communi; nam de consuetudine potestas legitimandi etiam competit Electoribus, Principibus, & aliis Imperii Statibus, pro suis tamen territoriis durtaxat: Comites verò Palatini, ut vocant, eandem obtinent per privilegium ab Imperatore, sed limitatè ad tenorem Rescripti: quare his legitimare non licet nobiles, neque ad successione in Majoratibus & Feudis, nec quando adsunt liberi legitimi, si non specialiter sit concessum, & tantum simpliciter commissa potestas legitimandi. Ceterum si legitimatio petatur ab ipso Imperatore, supplica debet offerri iudicio aulico, à quo

sibi referri curat Cæsar, & per Cancellariam Imperialem expediri facit. *Capitul. Leopold. art. 44. P. König h. n. 34.*

- 20 Quæres, quid exprimi debeat in litteris supplicibus pro legitimatione? R. sequentia. 1. Qualitas illegitimitatis, an proles sit naturalis, vel spuria: si spuria, an adulterina, vel incestuosa &c. 2. Si naturalis sit, an non possit per subsequens Matrimonium legitimari. 3. An simul adsint liberi legitimi, nec ne. 4. Ob quam causam petatur legitimatio.

TITULUS XVIII.

Qui Matrimonium accusare possunt, vel contra illud testificari.

SUMMARIUM.

1. 2. Agitur hic de accusatione & impugnacione Matrimonii jam contracti, non primum contrahendi.
 3. 4. Quinam impugnare & accusare possint jam contractum in ordine ad omnino dissolvendum.
 5. Quinam contra vel pro illo testes agere.
 6. Quanta debeat esse probatio accusantis Matrimonium.
 7. 8. Judex in causa Matrimoniali comperens est solus Ecclesiasticus, & quis ille.
- Sciendum 1. sicut in priori Titulo de effectu Matrimonii validi, qui est legitimas prolium, fuit sermo, ita in sequenti sermonem fore de effectu Matrimonii invalidi, qui est dissolutio Matrimonii & divorcium: ad quod quia ordinariè necessaria est auctoritas & sententia Judicis Ecclesiastici, coram quo prius accusari conjuges, & denunciari conjugia, ac impedimenta, causæque divortii aut dissolutionis ritè probari debent; ideo in præsentī Titulo intercalari declaratur, quibus permissum accusare conjuges & conjugia, atque testes ad legitimam probationem agere. Occasione autem accusationis & testimoniorum, quæ apud legitimum Judicem deponenda sunt, inquirere oportet, quisnam sit legitimus Judex causarum Matrimonialium.
2. Sc. 2. Matrimonium accusari vel impugnari posse, vel antequam contrahatur, vel postquam jam est contractum. Si impugnetur contrahendum, seu antequam contrahatur, certum est, id cuilibet, qui novit impedimentum, permissum esse, imò, si contrahere volentes moniti privatim non acquiescant, & a contrahendo desistere nolint, etiam obligationem incumbere, ut quis vel Parocho, vel Judici Ecclesiastico impedimentum denuntiet, si impedimentum probare possit, eumque audiendum, nisi sit suspectæ fidei, aut ob pecuniam accuset, vel eam exigat, ut ab accusatione desistat, c. 5. h. r. Verum de hoc casu hic non agimus,

sed de accusatione Matrimonii jam contracti, quæ fieri potest vel ad illud dissolvendum omnino quoad vinculum, vel solum quoad cohabitationem & thorum, quæ separatio solet vocari *divortium*.

Dico 1. Accusare Matrimonium jam semel contractum, in ordine ad ejus omnimodam dissolutionem quoad vinculum, non promiscuè permittuntur omnes in omni casu, sed attenditur ad qualitatem impedimenti dirimentis, quod allegatur. Communis & certa ex Juribus allegandis. Sic 1. admittuntur soli conjuges, quando allegatur impedimentum impotentia. per *can. 2. caus. 33. q. 1. c. 4. & 5. de frigid.* quia talibus licitum est cohabitare in thoro fratris & sororis, si velint. Item quando allegatur impedimentum erroris, metus, aut defectus consensus, per *can. 4. caus. 29. q. 2. c. 2. & fin. de conjug. servor. c. 4. h. r.* quia cessante errore, metu, vel cognito defectu consensus consentire de novo possunt, suæque actioni renuntiare: id quod fecisse censetur, si acquisita notitiâ vel cessante metu liberè exercent copulam conjugalem, & ideo non amplius audiuntur. 2. Præ aliis admittuntur parentes, consanguinei, & in horum defectu vicini, quando allegatur impedimentum consanguinitatis, affinitatis ex copula conjugali orta, & publicæ honestatis. *can. 1. 2. 3. caus. 35. q. 6. c. 3. h. r.* quia meliorem præ aliis horum impedimentorum notitiam habere possunt & solent; modò sint bonæ famæ & non suspectæ fidei. 3. Admittuntur omnes, alias accusare non prohibiti, præsertim si eorum inter sit, quando allegatur aliud, & ab allatis diversum impedimentum quodcunque. *Gonzal. in c. fin. h. r. n. 3. cum communi,* & quidem post longissimum tempus, vel etiam post latam jam semel sententiam pro valore Matrimonii, quia nulla præscriptio, etiam immemoriali, tollitur impedimentum: nec sententia in causa Matrimonii transit in rem judicatam. Excipe, nisi conjuges jam sint mortui, & liberi illorum impugnentur tanquam illegitimi; nam hoc casu, cum cesset periculum peccati, locum obtinet Jus commune, vi cujus actiones civiles quæcunque 30. vel 40. annis, criminales verò seu accusationes criminum 20. annorum spatio extingui solent. Dixi in assertione, ad omnimodam dissolutionem; nam in ordine ad divorcium à thoro & cohabitatione admittitur solus conjunx, & quidem innocens, ad accusandum, per *c. 5. de Procurat. c. 4. de Adult.* quia Jus divertendi concessum principaliter est innocenti, qui posset injuriam sibi illatam remittere.

Excluduntur autem ab accusando Matrimonio jam contracto 1. qui sunt suspectæ fidei, vel turpis quæstus causâ id faciunt, c. 5. cit. 2. Qui tempore denuntiationum, Matrimonio præmitti solitarum, tacuit, nisi probabile sit, eum ignorasse denuntiationes propter absentiam suam, infirmitatem &c. vel nisi juret, quod primum post denun-